

Összefogás 2018?

Az ellenzéki szavazók a politikusoknál is megosztottabbak

Az Integrity Lab elemzése

Összefoglaló

Egyelőre az ellenzéki szavazók is megosztottak a 2018-as indulást illetően, a baloldaliak relatív többsége a teljes összefogást pártolná, míg a második legnépszerűbb opció a teljes különindulás. A választási bojkottnak nincs társadalmi támogatottsága, a civil szervezeteket viszont szívesen látnák a magyarok a '18-as választáson is az Integrity Lab legújabb országos, reprezentatív kutatása szerint.

Továbbra is a 2018-as választási indulás kérdése határozza meg a baloldal napirendjét, a választói attitűd pedig visszatükrözi ezt a bizonytalanságot. A 2014-es összefogás pártjai mai szavazóinak harmada a teljes, Jobbikkal is közös indulást tartaná a legjobbnak, míg 27 százalékuk azt preferálná, ha minden párt önállóan mérettetné meg magát. 22 százalék a Jobbik nélküli baloldali összefogás, míg 8 százalék a közös jelöltek, de külön listák rendszerét támogatja.

A pártok táborán belül ugyanakkor további különbségek látszanak: a DK szavazói állnak ki legkevésbé az önálló indulás mellett, míg a Jobbik nélküli, közös baloldali együttműködést a leginkább (40 százalék) támogatják. Az MSZP szavazók a leginkább polarizáltak – 37 százalékuk a Jobbikkal is közös indulás, míg 33 százalékuk a teljes külön indulás pártján áll. Az Együtt, Párbeszéd és Liberális szavazók nyitottak a legkevésbé a Jobbikkal való együttműködésre, ugyanakkor náluk a leginkább kiegyenlített a négy vizsgált választási forgatókönyv támogatottsága.

Az önálló indulásról határozó LMP szavazóinak 40 százaléka preferálja a teljes külön indulást, a többség valamilyen együttműködést elfogadna. A Jobbik szavazóinak hatoda válaszolt úgy, hogy egy teljes, a Jobbiktól a baloldalig tartó összefogásnak kéne a Fidesszel szemben indulnia 2018-ban.

Ami az időről-időre előkerülő választási bojkottot illeti, ezt a társadalom abszolút többsége elutasítja: csak a szavazók harmada vélte úgy, hogy amíg a Fidesz nem változtat a választási rendszeren, addig a pártoknak nem kéne részt venniük a választáson. A bojkott gondolata az Együtt, Párbeszéd, Liberálisok táborában a leginkább támogatott, de itt sincs többségben. Azt látjuk ugyanakkor, hogy még a Fidesz szavazóinak negyede is azon az állásponton volt, hogy a jelenlegi választási rendszerben nem kéne indulnia senkinek – a kormánypárti tábor egy része is kritikus lehet a választási rendszerrel.

A kormánnyal kritikus civil szervezetek 2018-as választási indulását a társadalom kétharmada támogatná. Leginkább az LMP és a Jobbik, míg legkevésbé a Fidesz és a DK szavazói látnák őket szívesen a választáson – úgy tűnik tehát, hogy nem egy bal-jobb törésvonal van a civilek pártpolitikai aktivitásának megítélése mögött, hanem az anti-establishment pártok szavazói nyitottabbak feléjük.

Bevezető

A baloldali-liberális ellenzék 2017 elején továbbra is a '18-as indulás módjáról vitatkozik, ráadásul a pártpolitikai egyeztetések mellett az értelmiségi holdudvar is saját javaslatokat fogalmaz meg – többek között a Jobbikkal való együttműködésről vagy épp a választási bojkottról. Előválasztás, közös vagy külön lista, koordinált jelöltállítás, esetleg a megegyezés hiányában teljes külön indulás? Jelenleg szinte az összes forgatókönyv elképzelhető. Fontos kérdés azonban, hogy a pártok esetleges alkuja mögé sikerül-e szavazói támogatást szerezni. A 2014-es választási összefogás '14 tavaszán gyengébb eredményt ért el, mint a benne résztvevők külön mért támogatottsága, ugyanakkor ezt az eredményt már más indulási formában meg tudta ismételni – például az őszi önkormányzati választáson. Ez jól jelzi: a politikai alkuk eredményessége a választók meggyőzésén áll vagy bukik.

Az Integrity Lab friss közvélemény-kutatásában¹ a 2018-as ellenzéki indulással kapcsolatos lehetőségeket vizsgálta. Egyrészt a pártok szűkebb-szélesebb összefogását, másrészt az esetleges bojkott lehetőségét, harmadrészt pedig a mind erősebb civil ellenállás iránti politikai igényt mértük fel.

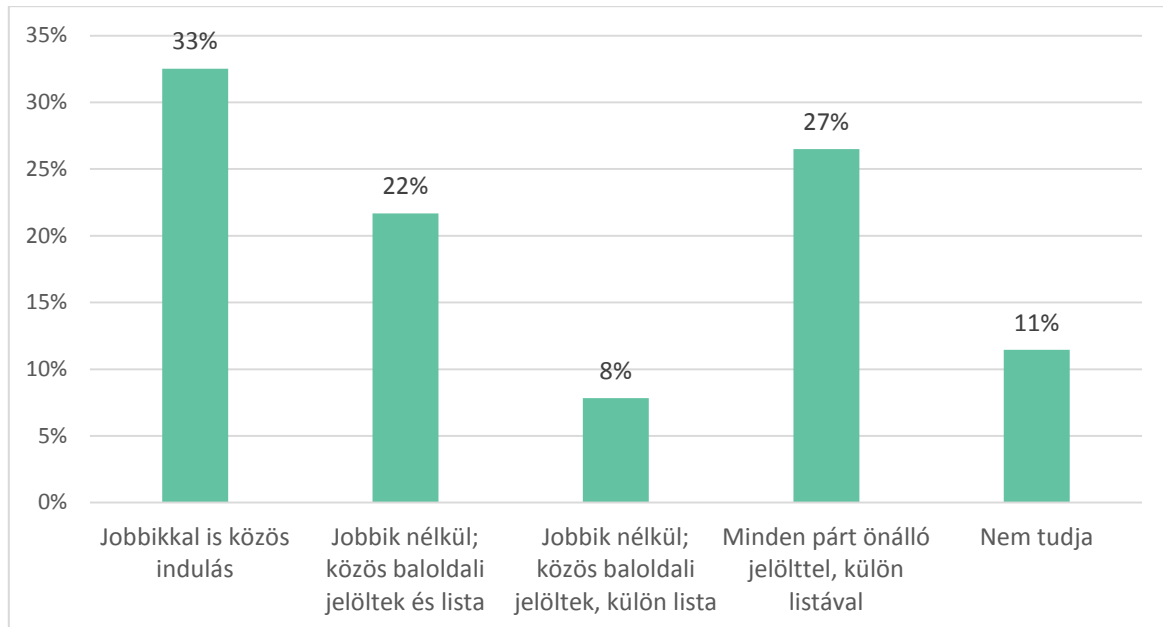
Összefogás 2018?

Az eddigi politikai közbeszédben alapvetően négy forgatókönyv került elő az ellenzéki pártok indulását illetően a Jobbikkal is számító teljes összefogástól a pártok teljes önálló indulásig. A választói szándék természetesen nem biztos, hogy találkozik a politikai realitással – különösen így van ez a Jobbik esetleges részvételével, az ugyanakkor tanulságos lehet, mit gondolnak e kérdésről az ellenzéki szavazók.

Úgy tűnik, nem csak a pártok, de választóik sem egységesek e kérdésben. Az MSZP, DK, Együtt, Párbeszéd, MLP pártok szavazóinak harmada a teljes, Jobbik részvételével is számító együttműködést preferálná, bő negyedük viszont a teljes külön indulást tartaná a legjobb formának. Összesen harminc százalék választotta a Jobbik nélküli baloldali együttműködést:

¹ A kutatást január 25-31 között végezte a Závecz Research, 1000 fő telefonos megkeresésével. A kutatás nemre, életkorra, végzettségre és településtípusra nézve reprezentatív.

ebből 22 százalék a közös lista, 8 százalék pedig a közös jelölteket, de külön listák rendszerét választaná. A szavazók 11 százaléka továbbá nem tudott e négy opció közül választani.

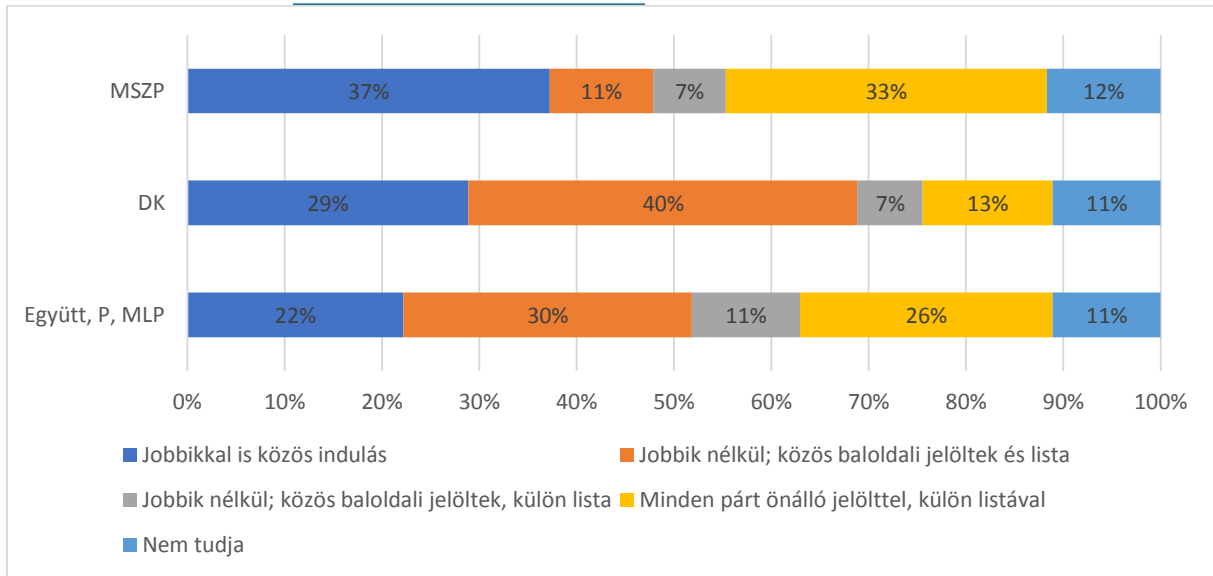

1. ábra: Ön szerint hogyan kellene indulnia az ellenzéki pártoknak a Fidessel szemben?

A pártok szavazói között ugyanakkor további belső különbségek is látszanak. A Demokratikus Koalíció szimpatizánsai zárkóznak el leginkább a külön indulástól – csak 13 százalékuk szerint lenne ez a legjobb megoldás, 40 százalékuk viszont a Jobbik nélküli közös baloldali lista híve. Érdeemes látni, hogy miközben a DK politikusai évek óta tartják fenn a Jobbikkal szembeni karantént, szavazóik 29 százaléka preferálná a választási együttműködést a párttal.

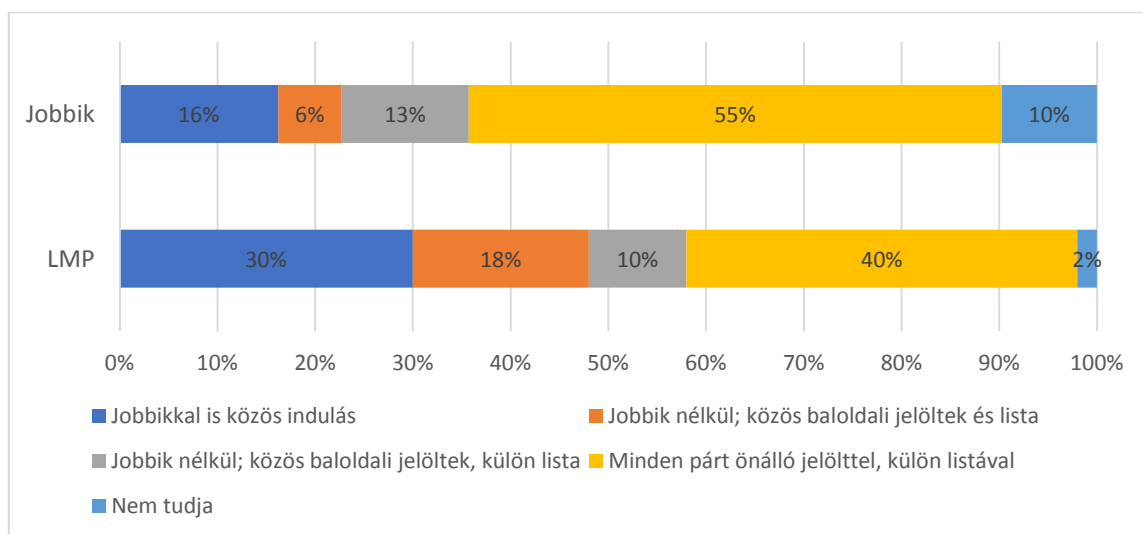
Az MSZP szavazói a leginkább polarizáltak: 37 százalékuk a teljes együttműködés, 33 százalékuk a teljes külön indulást tartaná a legeredményesebb formának. A Botka László által megjelölt közös lista, közös jelöltek forgatókönyv – Jobbik nélkül – csak 11 százalékuk szimpátiáját nyerte el.

INTEGRITY LAB

2. ábra: Ön szerint hogyan kellene indulnia az ellenzéki pártoknak a Fidesszel szemben?

Az Együtt, Párbeszéd, Liberálisok szavazótáborában a legalacsonyabb a Jobbikkal való együttműködés támogatottsága (22 százalék), ugyanakkor az Együtt hivatalos álláspontjának tekinthető közös jelöltek, de külön listák rendszerét csak 11 százalék támogatta, míg a relatíve leginkább elfogadott opció a baloldali együttműködés (30 százalék) volt. Bár a Jobbik és az LMP alapvetően elzárkózik a baloldallal való együttműködéstől, saját szavazóinak véleménye esetükben is érdekes lehet. Kutatásunk szerint a következőket önálló indulásról határozó LMP választóinak csak 40 százaléka preferálta, hogy minden párt külön induljon, míg 30 százalékuk a Jobbikkal közös teljes összefogást választaná.

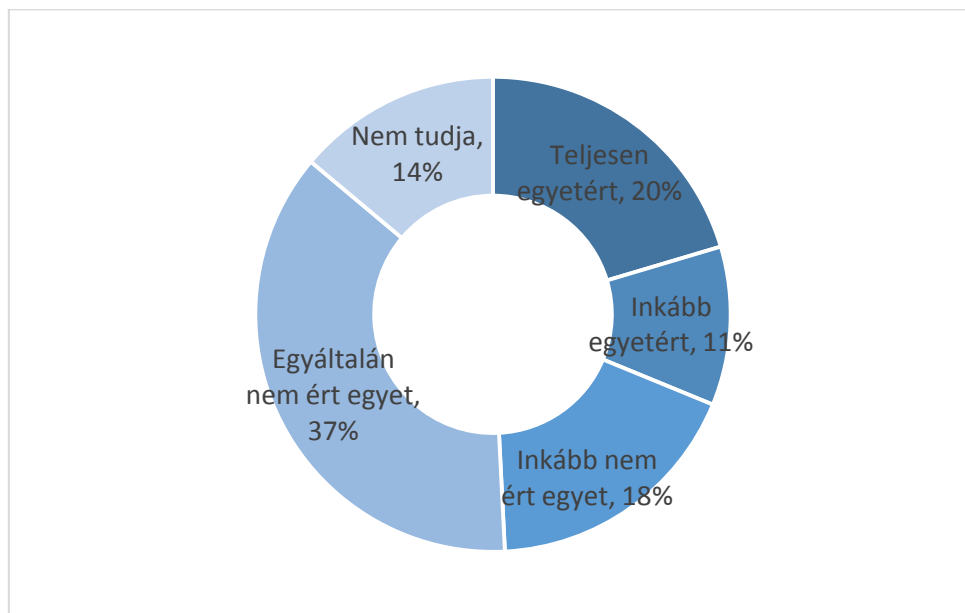

3. ábra: Ön szerint hogyan kellene indulnia az ellenzéki pártoknak a Fidesszel szemben?

A Jobbik szavazók számottevően kisebb arányban támogatnák a baloldallal közös választási szövetséget, ám figyelemreméltó, hogy hatoduk éppen ezt tartaná a legjobb megoldásnak.

Egy választási bojkott lehetősége

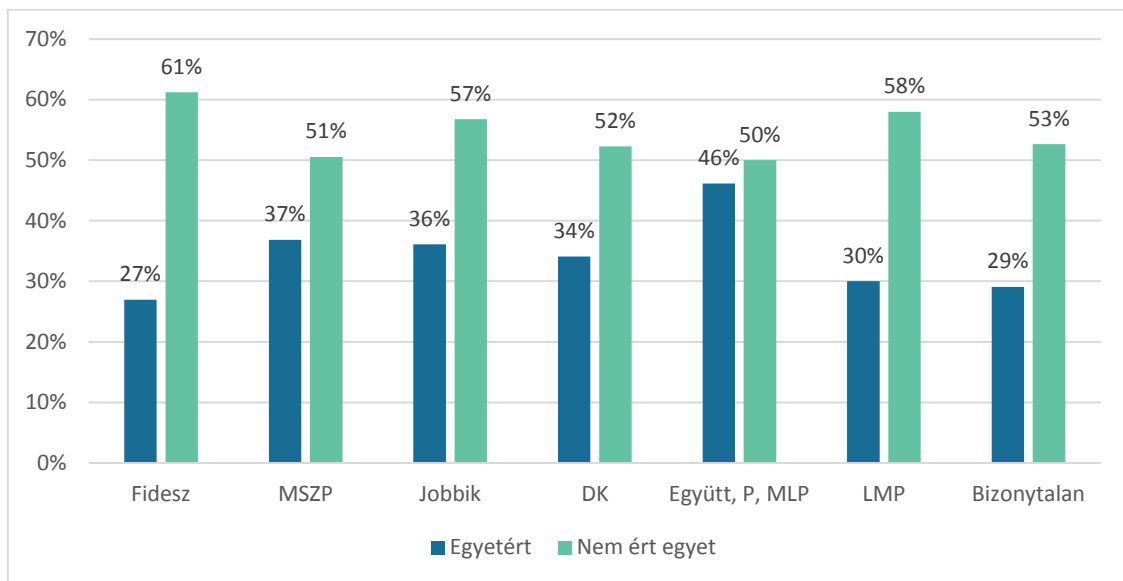
Időről-időre felmerül, hogy az ellenzéknek távol kellene maradnia a választásoktól, amíg ez a rendszer a hatályos – úgy tűnik, hogy a társadalom ezt nem így gondolja: 55 százalék elutasítja a bojkottot, míg 31 százalék támogatná. Bár az ellenzéki pártok szavazói között valamivel magasabb a bojkott igenlése, egyik szavazótáborban sincs többségben. Bár e javaslat jellemzően baloldali, liberális értelmiségi körökből érkezik, a Jobbik szavazók körében is az átlagnál magasabb a bojkottpártiak aránya. Sőt, még a Fidesz-szavazók mintegy negyede is egyetértett velük – joggal feltételezhetjük, hogy a kormánypárt szimpatizánsainak egy része szintén igazságosabb választási rendszert preferálna.

4. ábra: Egyik pártnak sem kéne elindulnia a választáson, amíg a Fidesz nem változtat a választási rendszeren.

A társadalmi-demográfiai háttér szerinti bontás azt mutatja, hogy a budapestiek, magas végzettségűek és fiatalok a legkevésbé bojkottpártiak, míg a községben élők, a szakmunkás végzettségűek és a 60 éven felüliek szeretnék a leginkább, hogy a pártok távol maradjanak a választásoktól, amíg a Fidesz nem változtat a rendszeren. Az ellenzéki pártok szimpatizánsai közül az Együtt, Párbeszéd és Liberálisok szavazói² állnak ki legmagasabb arányban a bojkott mellett, de esetükben sem többségi álláspont.

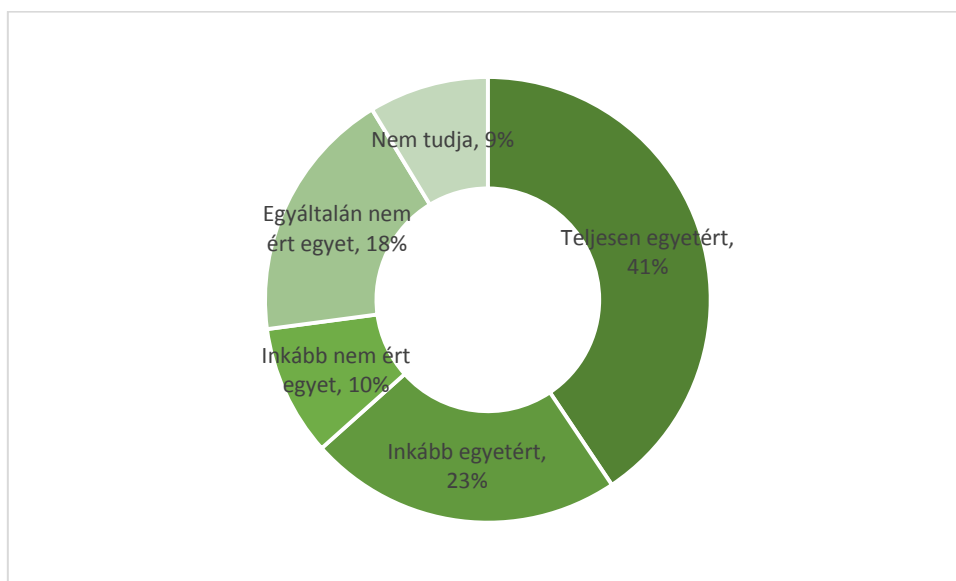
² Az Együtt, Párbeszéd és Liberálisok szavazóit az alacsony elemszám miatt összevonva kezeljük.

5. ábra: Egyik pártnak sem kéne elindulnia a választáson, amíg a Fidesz nem változtat a választási rendszeren.

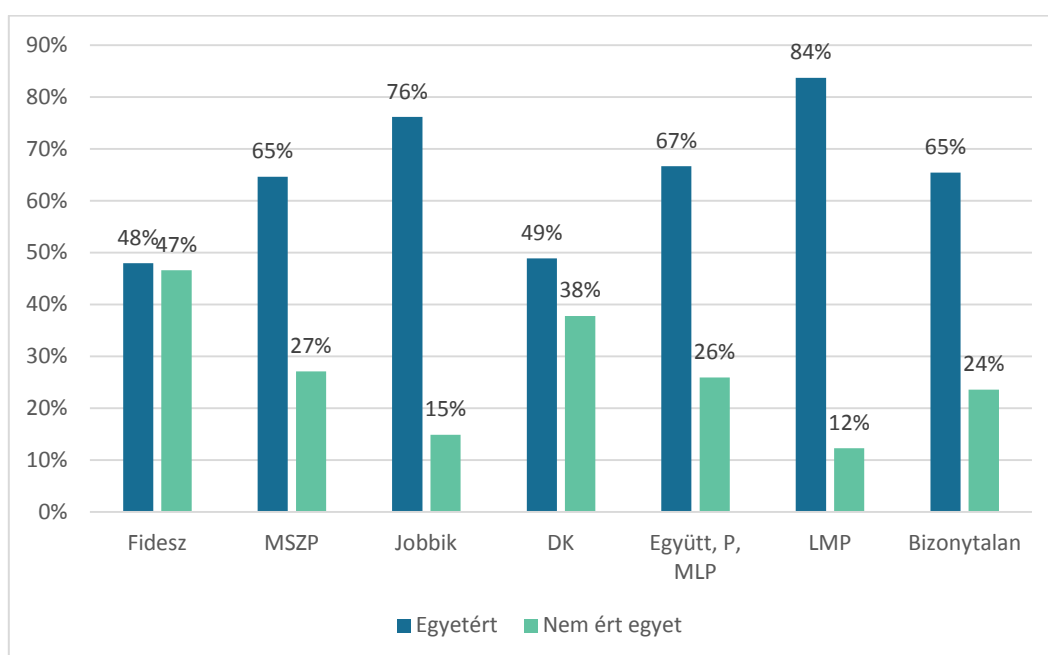
Politizáljanak a civilek?

Az elmúlt évek során a civilek nagyon gyakran a pártoknál is nagyobb tüntetéseket voltak képesek megszervezni, és politikai aktivitásuk, innovációjuk sok ellenzéki választó számára reményre ad okot. A civil szervezetek legutóbb a kvótanépszavazás során mutattak határozott politikai aktivitást: akkor többen is az érvénytelen szavazásra szólítottak fel. Ezt követően tovább erősödött a velük kapcsolatos várakozás az ellenzéki térfélen. A kutatás során kifejezetten a választási jellegű részvételre kérdeztünk rá, azaz nem arra voltunk kíváncsiak, folytassák-e a kormánykritikus, közéleti tevékenységüket, hanem hogy legyenek-e választható politikai alternatíva. Ebben a magyar társadalom igen támogató: közel kétharmaduk értene egyet azzal, hogy a civil szervezeteknek el kellene indulniuk a '18-as választásokon. A biztató támogatás van többségben minden társadalmi csoportban, egy hajszállal ugyan, de még a Fidesz-szavazók esetén is.

6. ábra: A kormányval kritikus civil szervezeteknek el kellene indulniuk a 2018-as választáson.

A szavazótáborok összehasonlítása azt mutatja, hogy a két anti-establishment párt, az LMP és a Jobbik szavazói a leginkább támogatók a civilek választási részvételével: előbbiek 84, utóbbiak 76 százaléka áll emellett. A legkevésbé a már említett Fidesz mellett a DK-szavazók sarkallnák a civil szervezeteket pártos szerepre '18-ban.

7. ábra: A kormányval kritikus civil szervezeteknek el kellene indulniuk a 2018-as választáson.